

Het pretext van reactionairen en de onderwijsproblematiek

Het realiseren van een ideaal onderwijssysteem met exhaustieve leermiddelen is geen utopie!¹ Het grootste obstakel naar dit doel is de reactionaire houding van bepaalde prominente moslims (imams, docenten, voorzitters, e.d.). De onderbouwing van deze houding ligt meestal verscholen in de uitdrukking:

مَا تَرَكَ الْأَوَّلُ لِلْآخِرِ

Betekenis: “De eerste heeft (qua werkzaamheden) niets overgelaten aan de laatste.”

Hiermee zinspeelt men op het prachtige religieus-cultureel erfgoed dat door de eeuwen van de islamitische geschiedenis werd opgebouwd door de islamgeleerden. Dit implementeert dat de nieuwe generaties niets hoeven te doen, omdat alles al is uitgevogeld en opgezet. De bovenstaande Arabische uitdrukking is een waarachtige slogan, maar het wordt gebruikt in de verkeerde context. Het is gepaster om deze uitdrukking als volgt te formuleren:

1

كَمْ تَرَكَ الْأَوَّلُ لِلْآخِرِ

Betekenis: “Wat veel heeft de eerste overgelaten aan de laatste.”

Hoewel het islamitisch erfgoed enorm is, valt er nog steeds veel te doen voor de nieuwe moslimgeneraties. Een belangrijk doel is het oprichten van een kwalitatief onderwijssysteem dat de moslimjeugd voorziet in alle behoeften. Hiervoor zijn bepaalde middelen nodig, zoals de supergeleerde Muhammad ibn Idris al-Shafi'i zei:

أَخِي لَنْ تَنَالَ الْعِلْمَ إِلَّا بِسِتَةٍ سَأُنَبِّئُكَ عَنْ تَفْصِيلِهَا بَيَانٍ
ذِكَاؤٌ وَحِرْصٌ وَاجْتِهَادٌ وَبُلْغَةٌ وَصَحْبَةٌ أَسْتَاذٍ وَطَوَّلُ زَمَانٍ

¹ De belangrijkste richtlijnen hiervoor zijn behandeld in ons artikel *Verlichting van verduisterde verstanden*. Ga naar www.madrasah-darulerkam.nl → mediatheek → artikelen.

Betekenis: “Mijn broer, je zult kennis niet bereiken, behalve met zes dingen. Ik zal je ze expliciet berichten met uitleg: (1) intelligentie, (2) motivatie, (3) inspanning, (4) financiering, (5) gezelschap van de leraar en (6) veel tijd.”²

De Nederlandse moslingemeenschap heeft deze middelen of kan ze genereren en is in staat om hiermee een extensief onderwijs te faciliteren voor de moslimjeugd. Desalniettemin zijn er nog genoeg prominente moslims die niet receptief zijn voor modernisering en institutionalisering van religieus-cultureel onderwijs. De metgezellen waren vooruitstrevend en probeerden te anticiperen op mogelijke vraagstukken die zich konden voordoen in de nabije toekomst. Hiermee wilden ze de islam en de moslims dienen om de tevredenheid van Allah, de almachtige, te verkrijgen. Er zijn genoeg voorbeelden hiervan in de islamitische bronnen, zoals de officiële compilatie van de Koran tot een boek, de tweede gebedsoproep voor het vrijdaggebed en de uitbreiding van de gebedsruimte wegens de bevolkingstoename, de systematisering en vocalisatie van het Arabische schrift, de systematisering van de islamitische wetenschappen, enzovoorts. Onderwijs is in het bijzonder iets wat een continue vernieuwing vereist, omdat de omgevingsfactoren en behoeften van de mensen continu veranderen.

Volgens Mu'allim Mehmed Cevdet, een 19e-eeuwse Osmaanse geleerde en onderwijskundige, is iets scholastiek te noemen door vier redenen:

1. Vastklampen aan één van de Westerse of Oosterse boeken, schrijvers of ideologieën.
2. Niet adapteren aan veranderende omgevingsfactoren.
3. Wat louter uit experimentatie afgeleid kan worden, proberen te vergaren uit boeken.
4. Verlaten van kritische benadering bij de bestudering van verscheidene boeken en theorieën.³

Deze slepenziektes zijn heel typerend voor het beschikbare islamitisch onderwijs in Nederland. Om een revolutie te kunnen verwezenlijken in het islamitisch onderwijs moeten

² Muhammad ibn Idris al-Shafi'i, *Diwan al-Shafi'i* (Caïro: Maktaba Ibn Sina, 1990), p. 138.

³ Osman Ergin, *Türk Maarif Tarihi* (Istanbul: Eser Matbaasi, 1977), p. 3-4.

we beginnen bij het wegwerken van deze letsels. De leermiddelen in het huidige islamitisch onderwijs zijn heel karig. Daarom moeten er nieuwe lesboeken in het Nederlands worden ontwikkeld voor specifieke islamvakken en leeftijdsgroepen⁴ rekening houdend met de AVI-niveaus. Bovendien moeten deze lesboeken ondersteund worden met opdrachten, oefentoetsen en digitale lesmaterialen. Tevens moeten er handboeken en bronnen ontwikkeld worden voor docenten waaruit ze efficiënt kunnen doceren. Daarnaast moet de stof nauwkeurig getoetst worden waar weer leerdoelen, competentielijsten, curricula, normeringen en toetsen voor vereist zijn. Dit allemaal vergt veel mankracht, tijd en financiering. Heel belangrijk is het ook dat het islamitisch onderwijs te combineren moet zijn met regulier onderwijs, sociaal leven en/of werk.

Het is hartverscheurend om te zien dat de focus van de Nederlandse moslimgemeenschap nog lang niet op deze zaken wordt gelegd. Als deze ontwikkelingspunten worden aangekaart, hoor je een imam, docent of voorzitter gauw zeggen dat het overbodig is of een vergezochte maatregel is. Natuurlijk denken niet alle imams, docenten of voorzitters op deze manier, maar het aantal van de revolutionairen is relatief weinig om een grote verandering teweeg te brengen in het islamitisch onderwijs. Er is daarenboven een groep mensen die niet eens het belang van islamitisch onderwijs heeft ingezien.

Dit ideaal is ongetwijfeld niet te verwezenlijken met geïmporteerde imams en docenten die het Nederlands niet machtig zijn, niet bekend zijn met de sociale context van de Nederlandse moslimgemeenschap en niet vertrouwd zijn met de jeugdproblematiek in Nederland. Er zijn gekwalificeerde en deugdzame imams en docenten nodig met een gedegen intellectuele capaciteit. Niet alleen het Arabisch en de islamitische wetenschappen kennen, maar ook de hedendaagse wereld, de geschiedenis en een of meerdere vreemde talen. Zij moeten de jeugd niet louter theorie doceren, maar ze moeten hen ook kunnen inspireren, coachen bij moderne uitdagingen en dienen als een realistisch rolmodel. Kennis is niet alleen droge theorie geschreven in regels, maar ook een ziel die geblazen wordt in het hart!

⁴ Een mogelijk model voor de leeftijdsindeling is: 4-6 jaar, 7-10 jaar, 11-13 jaar, 14-17 jaar, volwassenen. Natuurlijk kan dit ook anders opgesteld worden conform de condities en capaciteit. Het is wel noodzakelijk dat de discrepanties niet te groot zijn om de vruchtbaarheid van het onderwijs niet te belemmeren.

Oppervlakkige lezingen en cursussen kunnen absoluut niet dienen als een alternatief voor het gestructureerd onderwijs. Er is veel meer diepgang en structuur nodig om de moslimjeugd begaafd en religieus wijs te maken. De kern van het probleem ligt in de afwezigheid van een kwalitatief onderwijs. In plaats van symptomenbestrijding moeten we eindelijk een keer de onderwijsproblematiek serieus gaan aanpakken!

